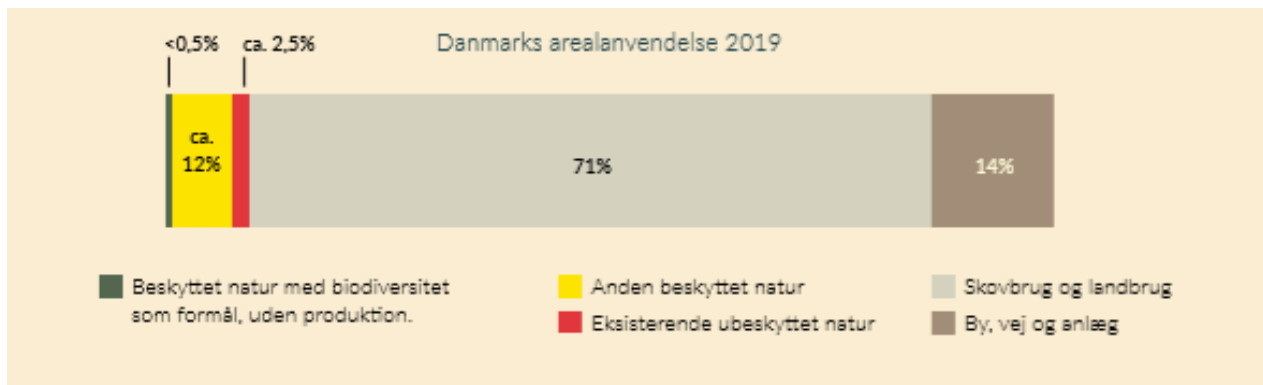

Temadag d. 08.10.2022
Auditorium F, Bygning 1531, Aarhus Universitet

Hvordan bliver der plads til naturen i Danmark?

Figur: Danmarks Naturfredningsforening

Maria Gjerding, præsident for Danmarks Naturfredningsforening

Vi står midt i to kriser – en klimakrise og en biodiversitetskrise – og de hænger uløseligt sammen, og derfor må de også løses i samspil. Vi skal i Danmark op i et helt andet gear i forhold til at samtænke indsatsen for natur og klima, hvis vi skal nå både biodiversitets- og klimamål. Der skal et holdningsskifte til, så vi ikke længere ser naturen som en omkostning for samfundet eller som en barriere for at nå klimamål, men i stedet som en tæt allieret i klimakampen. Kampen for natur og klima skal tages på lokalt plan og på nationalt plan og løsningerne kræver indsat fra os alle.

Biolog, ph.d., SEGES, Andrea Oddershede: Plads til naturen i en landbrugsverden

Afsæt arealer disponeret til vilde arter og naturlige processer – så simpelt lyder rådet til den, der gerne vil gøre noget godt for biodiversiteten.

Men kan vi egentlig finde ud af at afgive plads til naturen ind i et landbrugsland som Danmark, og hvordan ser det ud derude?

Én ting er sikkert, det kræver ærlig og tydelig formidling, at skabe naturforståelse hos specialister i nyttiggørelsens tanke og metode.

Vi skal en tur på landet for at besøge Danmarks største arealforvalter.

Projektleder for Skovrejsning, Naturstyrelsen Søhøjlandet, Anders Busse Nielsen: Skovrejsnings natur – afvejning og synergi i praksis

Har det nogensinde været mere relevant, spændende – og udfordrende - at arbejde med skovrejsning end nu? Fagfolk, beslutningstagere og den brede befolkning taler om skovrejsning. De gør det i relation til både, biodiversitet drikkevandsbeskyttelse, klimaforandringer, folkesundhed og Verdensmålene.

I ”kampen om kvadratmeterne” er skovrejsning da også et af de største udlæg af nye arealer i det danske landskab, hvor forskellige samfundsmæssige målsætninger og forpligtigelser kan flettes sammen i helhedsorienterede løsninger på landskabsniveau. En helhedstænkning der gør Naturstyrelsens arbejde med skovrejsning meget mere aktuel – og mere udfordrende – end hvis skovrejsning bare skulle én ting!

Men hvordan indarbejdes naturen i et konkret skovrejsningsområde, når skovrejsningens 'natur' er flersidig? Afvejninger og synergi i praksis belyses med afsæt fra igangværende skovrejsningsprojekter i Østjylland.

Biolog, Teknik og Miljø, Aarhus Kommune, Peter Søgaard: Byudvikling og biodiversitet – sammen eller hver for sig?

I byen finder mange arter af både dyr og planter gode habitater som supplement til eller som erstatning for deres naturlige levesteder i det åbne land. Det kan imidlertid være en stor udfordring at bevare disse levesteder i en by i rivende udvikling og en endnu større udfordring at skabe nye levesteder for byens biodiversitet. Men byen vil gerne biodiversiteten og byen borgere kan have stor gavn af at dele byrummet med mange andre arter. Nærhed til grønne områder og natur i byen giver mulighed for rekreative oplevelser, nedsætter stress og øger folkesundheden, så hvordan finder vi ud af at dele pladsen med så mange arter som muligt? I Aarhus er biodiversitet integreret i projekter, hvor byens rum omdannes – f.eks i forbindelse med klimatilpasningsprojekter, hvor tekniske anlæg til vandhåndtering udformes som naturområder med plads til biodiversitet. Restarealer i forbindelse med byggeri og anlæg af nye veje efterlades uden mulddække, hvilket fordrer kolonisering med nøjsomme arter og høj biodiversitet i stedet for ensformig plænegræs eller brændenælder. Næste skridt bliver at integrere byens biodiversitet fuldt ud i byudviklingen, så biodiversitet og bynatur sikres som et værdiskabende element for ejendomsudviklere, arkitekter og ingeniører i fremtidens storby.

Biolog, havedesigner og konsulent hos Vildskab, Katrine Turner: Den vilde have – mere natur tættere på

Den antropocæne natur i bymiljøet danner spændende nye økosystemer, og vi kan nemt forvandle vores haver og grønne områder til legepladser, hvor vi kan genopdage kærligheden til de nære naturoplevelser. Vi kan eksperimentere og revurdere gamle paradigmer, blande og matche naturlige og kultiverede planter, gendesigne klassiske strukturer og omdanne dem til miljøer, der skaber nødvendige ressourcer for liv og oplevelser i haven. Kom med på inspirationstur i den vilde have og få praktiske tips til hvordan den kan bygges op og gøres levende.

Biolog, Vejdirektoratet, Lars Linneberg: Hvilke overvejelser og afværgeforanstaltninger indgår i planlægningen af nye veje og udvidelsen af eksisterende veje?

Vejdirektoratet har ansvaret for at planlægge og anlægge nye statsveje i Danmark. Det gælder motorveje, motortrafikveje og landeveje. At bygge en ny vej er et omfattende projekt, der i høj grad påvirker omgivelserne og miljøet. Vejdirektoratet skal forsøge at finde en løsning, hvor vejen kan afvikle trafikken på en sikker måde, samtidig med at byggeriet skal have så få negative konsekvenser som muligt for naboer og miljø.

Det kræver et grundigt forarbejde, og der kan gå flere år, fra ideen om en ny vej opstår og bliver undersøgt, til vejen er færdig og kan åbnes for trafik.

En strategisk analyse giver et overordnet bud på, hvor det vil være mest hensigtsmæssigt at investere i en ny eller forbedret infrastruktur. På baggrund af den strategiske analyse kan der være et politisk ønske om at undersøge vejprojektet nærmere. Dette gøres med en forundersøgelse eller en VVM-undersøgelse.

En VVM-undersøgelse (Vurdering af Virkninger på Miljøet) udgør det egentlige grundlag for en beslutning om at gennemføre et konkret projekt. I VVM-undersøgelsen undersøges det hvordan vejen vil påvirke bl.a. naturtyper, plante- og dyreliv. Økonomien bliver også undersøgt; hvor meget vil det koste at bygge vejen, og hvor dyrt er det at vedligeholde den fremover.

I VVM-undersøgelsen vurderes også alternative forslag til placering og udformning af vejen, for at kunne finde den bedste løsning med færrest mulige gener. Det er også her der præsenteres forslag til afværgeforanstaltninger som skal afbøde for påvirkningen af f.ex. grundvand, recipienter, naturtyper, plante- og dyreliv i både anlægs- og driftsfasen.

Seniorforsker ved Aarhus Universitet, Institut for Ecoscience Hans Peter Hansen: At leve med den besværlige natur – Behovet for et nyt naturforhold

Måger, gæs, krondyr og ulve er eksempler på ‘besværlige’ og konfliktfyldte arter. De er besværlige fordi deres adfærd påvirker os mennesker, og de er konfliktfyldte fordi de skaber konflikter mellem mennesker og udfordre naturforvaltningen. Konflikterne om *mågerne, gæssene, krondyrene og ulvene*, og flere andre arter og naturtyper, afspejler imidlertid også nogle større og mere alvorlige samfundsmæssige udfordringer. I spændingsfeltet mellem naturen, mennesket og samfundet, vil jeg i dette oplæg tale om sammenhængen mellem konflikterne om naturen og nogle af de store samfundsmæssige udfordringer vi står overfor i dag. Jeg vil desuden argumentere for, at vi er nødt til at gentænke vores eget naturforhold og måden vi forvalter naturen på og håndtere naturkonflikterne når naturen bliver besværlig.

Biolog og naturhistoriker, Lars Brøndum, medstifter af Tænk tanken VILD: Hvad er ”rigtig” natur?

En af de helt store udfordringer i den danske naturdebat er, at begrebet ”natur” er meget bredt defineret og bruges forskelligt af forskellige mennesker. Således kom den daværende miljøminister, Esben Lunde Larsen, i kraftig modvind, da han i 2016 udtalte, at en kornmark skam var natur for ham. Udtalelsen skabte et ramaskrig blandt danske NGO’er og naturforkæmpere, da kornmarken - for mange af dem - nærmest var den diametrale modsætning til natur. Men hvem af dem – om nogen – havde ret i deres naturforståelse?

I modsætning til dette meget løse naturbegreb står definitionerne af de danske naturtyper, hvor man forvaltningsmæssigt gerne vil putte naturen ned i meget fast definerede kasser og fastholde dem der: Skov skal forblive skov, heder skal fremstå med fladedækkende lyngbevoksninger, lysåben natur må ikke rumme for mange buske og træer og bestanden af vilde dyr skal holdes på stabile niveauer uden for mange udsving – og her er det vores opgave som mennesker at sørge for, at naturen holder sig inden for de udstukne rammer. Men er en sådan forståelse af naturen overhovedet ”naturlig”?

Ovenstående er nogle af de problematikker, der vil blive taget op i løbet af oplægget.

Arrangører:

Naturhistorisk Museum

Dansk Ornitologisk Forening, Lokalafdelingen for Østjylland (DOF)

Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen (DBF)

Jydsk Naturhistorisk Forening (JNF)

Østjysk Biologisk Forening (ØBF)

Foreningen til Svampekundskabens Fremme

Verdens Skove

Danmarks Naturfredningsforening, Aarhus-afdelingen (DN)